

Respons

Av Bjørn Hareide

Jeg opplever det som et privilegium å få komme her og være samtalepartner med dere. Det å skulle være en «second opinion» betyr at jeg ikke kan ha noe ferdig manuskript. Jeg må forholde meg til det som blir sagt i konferansen uten at jeg kan kommentere alt som har kommet frem. Med fare for å sause det sammen, så vil jeg fritt forholde meg til hvem som har sagt hva. Dere kan selv skille ut hvor jeg har det fra.

Innledningsvis vil jeg si at vi har kommet veldig mye lengre i kirken på de siste 5-6 årene med å profesjonalisere håndteringen av denne typen konflikter. Veldig mye lenger. Og når jeg sier denne typen «konflikter» så er det noe av det viktigste jeg vil formidle: Det er en konflikt som skal løses. Det er ikke sjelesorg, det er ikke teologi, det er en konflikt. Og du vil i denne konflikten, uansett på hvilket nivå i konflikten du er, føle deg alene, veldig alene i håndteringen. Og du må håndtere den i et medie-fokus som vil oppleves som et rotteres. Dette understreker viktigheten av å være trygg på de regler som gjelder for håndtering av konflikten. Om dette skal jeg konsentrere mine bemerkninger.

Tilbake til det første, med at dette her er en konflikt som skal håndteres, så henter jeg fra empirien en klar hentydning om at hvis man forsøker å teologisere det så blir det verre. Den som i en slik sammenheng snakker om tilgivelse legger en ytterligere byrde på offeret og forsterker en følelse av at det er offeret som faktisk må løse konflikten ved å tilgi. Nå setter jeg det på spissen i forhold til den tid som er til rådighet for mine kommentarer.

Det er en «lesson learnt» når den krenkede svarer «tja» på spørsmålet om vedkommende er ivaretatt av kirken, mens kirken selv sier «ja». Ta utgangspunkt i dette «tja». Vi må gjøre det bedre. Jeg tror løsningen på å gjøre det bedre finnes i å konsentrere seg om å bli trygg på de saksbehandlingsregler som gjelder.

Og ytterligere en «lesson learnt» ifra empirien er, at så lenge strafferettsapparatet er i funksjon så er man tilfreds. Som politi kan jeg jo si at jeg er veldig glad for responsen på at man faktisk er fornøyd med politiet. Men de fleste sakene håndteres jo ikke med endelig virkning av politiet og rettsvesen og da sier også empirien, så langt jeg oppfatter det, at dersom det ikke er en erkjennelse hos gjerningspersonen, så synes det som om kirken mangler virkemidler.

Kirken mangler ikke virkemidler. Det er bare at vi er ikke trygge på dem. Hvis strafferettsapparatet har sagt nei, så har de bare sagt nei til å kunne straffe vedkommende. Og for å straffe noen til fengsel så må de være over 100 % trygge. De fleste sakene som henlegges, de henlegges av foreldelsesgrunner. Og det kan vi på en måte ikke klage på. Strafferettsapparatet har et rammeverk å forholde oss til.

Hvis vi ikke får hjelp av politi og rettsvesen, så er vi likevel ikke handlingslammet men vi må kjenne arbeidsrettsreglene vi skal forholde oss til. Vi skal ikke som rettsvesenet eller politiet si: «Vi må være 100 % sikker.» For å kunne reagere med tiltak mot den som krenker, så trenger vi bare å være 51 % sikker. Mer sannsynlig enn ikke. Du skjønner? Vi må være

modige! Det er nettopp det som gjelder. I en slik sammenheng har arbeidsrettsregimet vårt utallige regler for håndtering.

Tilbake til empirien, så langt jeg opplevde den formulert, så er det jo nettopp her hvor den krenkede føler ikke å bli fulgt opp. Hun eller han ser ingen resultater. Det er fordi vi ikke tørr skaffe frem resultatene. Nå er jeg jo rimelig påståelig, jeg vet det, men hvordan blir vi trygge på de saksbehandlingsregler som gjelder? Et utmerket forslag som kom er: Øvelser, øvelser. Vi som er vant til operativ virksomhet i politiet, vi vet jo hva øvelser betyr.. Ledelsen har betydning. Derfor er det viktig at øvelsene legges opp med deres deltakelse. Den biskop og stiftsdirektør eller generalsekretær som ikke vil være med på en sånn øvelse handikapper organisasjonen. Ledelsen må gå foran og si: «Vi trenger en øvelse.» Og den øvelsen jeg tenker på er jo ikke øvelse ute i felten, men det er rundt et bord hvor man får etablert en case. Kanskje kan Ressurscenteret lage casen, eller for eksempel en av organisasjonene som har hatt en vellykket håndtert sak. Ja hva er vellykket? Jo, man har løst en konflikt og satt den på en måte på plass. Når man har laget en case, går man inn i den med fullt alvor som om den var reell. «Hva gjør du, hva gjør du og hva gjør du hvis, såfremt, i fall.» Dette lærer man veldig mye av. Det praktiske og jordnære.

Er det for oss som kirke måten å snakke på? Skal man ikke være noe mer ydmykt tilnærmende til alt dette vi snakker om? Nei, da får vi ikke løst konflikten. Utgangspunktet til forskerne var jo at dette egentlig er et spørsmål om å ta det perspektivet som egentlig ligger som et faktum her, det maktteoretiske. Og makt skal møtes med korrekt saksbehandling. Jeg hadde nær sagt at makt møtes med motmakt, men altså: Makt må møtes med grundige, trygge og håndterbare saksbehandlingsregler. La oss lære dem bedre gjennom øvelser. Kontinuerlige øvelser. For heldigvis skaffer vi oss ikke alle erfaringer gjennom et levende liv i denne sammenheng. Men vi må være beredt.

Så det avsluttende punktet om forebyggende virksomhet. Jeg ser at en del av planene, og positivt kommentert, de har det forebyggende aspekt ved seg. Men min erfaring med akkurat dette er at det veldig lett blir ord. Det blir beskrevet at det er viktig å forebygge, men slike planer trenger beskjed om hvordan, hvordan, hvordan. Her har utdanninginstitusjonene mye å gjøre. Organisasjonslivet, kirkesamfunn, Den norske kirke mye å gjøre. Min tanke er at hver eneste medarbeidersamtale årlig må inneholde et tema som dette. Har du opplevd noe i din virksomhet det siste året som faktisk har skapt problemer? Og hvordan håndterte du det? Det er det ene. Jeg tror det er viktig.

Det andre er når vi ansetter folk. Jeg er veldig glad for hva statsråden sa, nemlig å ikke la det bli en falsk trygghet at man eventuelt i fremtiden kan skaffe seg politiattest. I en politiattest er det bare noe som står. Ansett aldri noen i noen sammenheng, uten å innhente referanser. Den som søker skal samtykke i at referanseuttalelser innhentes. Og den som ikke har samtykket, har ingen sjanse på denne stillingen uansett.

Det bekymrer meg når forskerne sier at omfanget av anmeldelser eller innberetninger til bispedømmeråd og til organisasjoner var maksimum så og minimum så. Vet man ikke det eksakte antall for innmeldte saker? Dette er personalsaker, så det skulle være enkelt å rubrisere. Etter min oppfatning skal alle slike saker være arkivert og gjenfinnbare. Ligger vi

her bare og synser ute i organisasjonene og i kirkene slik at det bare går på hukommelsen?
Nei det gjør det vel ikke? Takk for anledningen til å komme med noen innspill!